

S 630(2)

K34/79

A Mosehle

1-43*

630(2)

10

630(2)

8/79

K34/79 A S Mosehle

MONITOR

MC. 26.10.43

EXERCISE BOOK SKRYFBOEK

*Inheritance and agriculture
of the Pedi*

NAME NAAM From A.S. Mosehle

CLASS KLAS To: Dr. J.T. Van Warmelo

SCHOOL SKOOL 14p ins

Registered No. 513/31.

"B"

630(2)

reg 26. 10. 43. 2 A. Mos K39/79
~~111~~ Inheritance **630**
P.1-343 Agriculture of the Peas

Leina la ~~...~~ letlakala
Mama a ditse di ~~...~~ letlakala
Ditso tsa ~~...~~ 3-9
Leja Letlakala 10-16. du 20/4/45
Dijo' letlakala ~~...~~ 17-19
14 p ~~...~~ 20-
Leja Page 21
Ditso Page 22
Ditso Page 23-24
Ditso Page 24-25
Ditso Page 26
Ditso Page 26-27
Ditso Page 28
Ditso Page 29-30
Ditso Page 31-
Ditso Page 31-33
Ditso Page 34-36
Ditso Page 37-39
Ditso Page 40-42

~~26~~
~~43~~
630

4
630

K34/79

Leru la Letswete

Leru le la Letswete ke leru le
le leng thoko ya Borwa-bodikhela
leina la lona le bitšwa xone ke
Letswete.

Serētō sa leru le serē:

"Letswete la mohlolokwane wa
thala: Letswete la duma re
hlaba ditšaka, ke Letswete la
duma le eletša lengwe; Letswete
la mokiri: Mokiritšana sethōle
mokiri" mohupara thšima mola
motsatsi a hupara tlala."

630

K34/79

2

Maina a Dikxwedi ša Ngwaxa

- 1 Mantholê
- 2 Dibokwana
- 3 Pherekxong.
- 4 Hlakola
- 5 Mopitlo
- 6 Moranang
- 7 Mosêxamanya
- 8 Ngwato-a-bosexo
- 9 Phupu
- 10 Phatô
- 11 Leweti
- 12 Dibatsela

630

K34/79

3

Dwetsa tša dikwedi tša rwaaxa

Mantholê. = mantholê maxapu,
mafodi malewa ke thšwene, thšwene
kxolo rātō. morwa Moxobyane.

Kxwedi yona e ya mantholê ke
kxwedi e batho ba basadi ba rwalag
marotse le mafodi le maxapu ka bonthši
mo masēmong xo tla xo apeya xo ja
xome ba rolana ka ma malapeng ba a
rwele ka dintlatla. e eba xore: Mma
tlaa! o nthole! ke ka fao kxwedi
e e bitšwaxo Mmantholê.

Dibokwana. = Dibokwane tša
morula.

Ka kxwedi yo na e ya Dibokwana
ke yona kxwedi e morula o thomaxo
xo bodiša marula a mathomo a uwaxo
ka mo xare^{xu owa} o hwetsša xo na le diboko
ke ka fao e bitšwang Dibokwana
tša Morula!

3 Pherekhong ya dinawa.

Ka yona kxwedi e ya Pherekhong ke kxwedi e batho ba basadi ba thomang xo kxa dinawa mo masemong ka yona, ke ka fao e bitšwang Pherekhong ya Dinawa; Ka xe ka yona kxwedi e xo fulwa mekxatša ya dinawa tše lewang e le tše tala ka xo apeiwa, xo budutšwa tše omileng di bolokwa dišexwaneng.

4 Hlakola = Hlakola. a matsiši moxale o betša ka sefularō o betša ka sexōlo-xōlo Hlakola.

Kxwedi yona e ya Hlakola ke kxwedi e naxo le meila e mentšhi. Ka xone ka yona xa xo balle kōma xa xo theiwe matse o mofsa xa xo faxolwe dipoō.

Xa xo nyadišwe motheba xa
 xo dirwe monyanya.
 Xe Kōma e ka bolla ka yona
 Kxwedi e ya hlakola ke xone xo tla
 hlakoxwa bang - xe ~~xe~~ motse
 o ka theiwa ka yona ~~ke~~ tla hlakoxwa
 motho, xe le ka faxola diruiwa ka
 yona le tla hlakoxwa tše ding
 ke ka baka leo Kxwedi e e
 bitšwang Hlakola.

Mopitlō = Mopitlo moputlaxanya
 selemo le marexa.
 Ka yona Kxwedi e xo fela xo fiša
 xo thomèxa xo tonya.

6 Moranang = Moranang a pelo
tša badisi. a o maruru a o
borutho.

Kxwedi e bitšwa moranang ka
xe ka yona kxwedi e xo thomexa
xo bonala diboko tše di bitšwang
Dithanang. di bonwa mo dikhlereng
le mo fase mo ditšeleng di
sepela di lōkōlōxane byale.
Ka xe nke ke nōxa.

630

K34/79

7

7 Mosêxamanga = Mosexanya a serôlê sêxá manyanya di ye taleng.

Ka yona kxwedi e' xo thome~~ya~~
xo kloxá mabyang a matalé a
mo xo thsumilwexo pilô xome
diruiwa di thoma xo išwa xona
xu ye fudišwa mabyang a matalana
a a kloxaxo mo pilong ya kloxá
têe di thsumilwexo.

8 Ngwato-abosëxo = Ngwato-abosëxo
 a o ka lifa selemo marula ke
 pelo tša nong.

Ka yona kxwedi e xo thomexa
 selemo, le mehlare ya merula
 e thoma xo enya dienywa tša yona
 ka xona xe batho ba bona fao ba thoma
 xo tseba xore dinong tše di ileng
 Phupu, eleng bo Mmaletswetswe di.
 akanya ka pelong tša tšona xo bo
 kua Phupu.

9 Phupu Kxwedi e e bitšwa
 Phupu ka xobaxwe ka yona xo
 tsebya xore: Dinonyana tše di ileng
 Phupu di bona ka yona di thoma xo
 bonala. Mmaletswetswe, le Moshabosang
 xape e tsebya xa e kxwedi ya xo tšwa Peu
 e batho ba fuputšang dipu mabeong a tšona ka yona.

10 Phato = "Phato". Phatola dihlare
Ka yona khwedi e mehlare ka
bonthei e thoma xo kloga matlakala
a mapha.

Xape yona khwedi e ke khwedi
e ka mella lesole la xo nyaka
Phalana le beng le etswa ka yona
xe xo ya tlongwa Phalana e e bitšwang
Mamoxabeng. Ke xone Phalana ya
mathomo e tswetšwe xo pelega tše
dingwe.

11 Lewedi = Lewedi la modumo wa
Phalana.

Ka yona khwedi e xo thoma xo banwa
Khukhwane e bitšwang. Lewedi, xape
ke yona e diphalana, difelelelang. xo
tswala ka yona. xo kwalang mebumo ya
diphalana ka yona. xe di bapala.

630

K34/79

60

Dibatsela. Kwedi e e bitšwa
Dibatsela ka xone: ke yona kwedi
e dipula tše nthši di nang ka
yona. xone meetse a sa hlokweng
ka yona, xe motho a swere leeto a
ka sekenyeng a bolaiwa ke lenyora
ka xo hloka meetse mo ditšeleng.
nonense

Xe monna u ehwa a na le
 barwa ba baxolo. moja-lefa ke
 morwa wa moku e moxolo wa
 leitšibulo, Lenuo ke la yena
 morwa e moxolo, Dithoto tša lapa
 tšeⁿⁱ ka mo ngwahong ke tša ngwana
 wa mafelilo wa mošimane, go a
 bitšwang xone: ke mošala-lapeng.
 yena o humela lapa ngwako dišexo.
 Dipitšoa le meeta tšona di aba-
 xanyetšwa bana ba basitsana. Fao
 ke xa xo huile Mokxalabye le
 mokxekolo wa lapa. Xe mokxekolo
 a sa phela, xona lefa kamoka la
 dithoto le maruo di šale taolong
 ya yena mokxekolo. Ke yena moja-
 lefa la monna wa xaxwe.
 Xe ba huile kamoka moja-lefa ke
 morwa e moxolo, o humela diruiwa
 mošala-lapeng o humela lapa le ngwako
 le tša ka ngwahong.

Dipitsana le meetana di abaxanyetse
dikhaetsedi; eleng bana ba basitsana,
moabi ke yena morwa e moxolo,
ka kwanō le khaetsedi wa masitsana
e moxolo lapeng.

Morwa e moxolo wa moja-lefa
ke yena a swanetšexo xo lefa
melato ya tataxwē. Xape ke yena
a swanetšexo xo fa bo monna xwē
dithlobosā le khaetsedi tša xaxwē,
meloko e byalō ka, Mmanqwane
xoba mmamoxolo bona ba tša
arolelwa diaparō tša moku e, wa
moadi, Ditšwaro le dikobo tša
bošexo tšona di ka newa bona,

moraxo xa xē di fukilwe ka
Mphokō (Moklapō)

Kxosi mo tabeng tše xa a na karolo
xoba kahlō. Xe monna a na le
basadi ba banthši mo kxorong
ya xaxwē, xo na le kxetholoxanō

K34/79

maxareng a dithoto tša monna le
 tša malapa. Dithoto tša monna ke tše
 di etšang Marumo. Melamu Kōtsē
 le lenaka la Thšidi ya motse, le
 Diruiwa tše a beng a di hlōtsa
 ka xo lema dirōkōlō tša Metsōko,
 a rekisa metsōko; le dirapa tše a
 beng a itemela tšona ka noši ka
 ntle xa ^{thšōra} Mosadi ōpē; le tše a beng
 a di hlōtsa ka xo betla Mexopo le
 Makxopo, tšona tšeo kamoka ke tše
 eleng dithoto tša monna, e seng
 tša malapa. X e monna yō a huile,
 eleng mong wa tšona, ke tša morwa
 e morolo wa lapa le lexole la monna
 yō; yō eleng moja-lefa. Lapa le leng
 le le leng dithotong le luvong le
 na le moja-lefa wa lona le ~~mošaba~~
 lapeng wa lona. Cuyya dithotong tša
 monna malapa a manyane xa a ~~atse~~
 kabelo. mo lefeng la monna.
 Dithoto tša malapa a xa di na thewanōlo ya
 xo ka hlakanthšwa.

14

K34/79

Xa malapa a mang a sena baja-lefa
xo le basitsana fela. Moja-lefa ke
mositsana e moxolo mo lapeng yena
o tla abela bo monnaxwe lerno li
se se salang ke sa xaxwe.

Lesoxana la lapa lešele xa aña kabêlo
mo dilong tše tša lapa la bo basitsana

Seêma sere: "Thomo ya bo
ngwanana xa e sexwe Kôtsê"

² Xe moku mong wa lefa a file taêlo
² xodimo xa lefa li. Xona le tla
dirišwa ka mo moku a boletseng
ka xona. Xa xo na ya a kaklanosang
xoba xo thsela taêlo e' ya moku

Seêma sere: "Lentsu la
moku xa le thselwe"

² Xa mosadi wa moku a phela yena
o eme ka tišo xoba troji wa lefa
la monna wa xaxwe xofikla xa a ka
hwa, xona morwa xoba morwedi e
ka bo moja-lefa.

K34/79

Xape xa xo se na moja-lefa wa
 monna lapeng le leng, ele basitsana
 feela, xo ka ntlh'wadi kxomo tša
 nyala mositsana e mong xo se le, yo
 a ka tlang a tswala bana ba basimane
 mo lapeng le le hlohang mošimane
 xore e tle e be yena moja-lefa
 Moemedi le mosepedisi wa ditaba
 tša xo nyala mopadi wa xo tla xo
 tswala moja-lefa, e ka ba lesoxana
 le lexolo la lapa le le hlatlamane le
 la xo hloka moja-lefa, xoba le le hlatla
 -ngwang ke leo la xo hloka moja-lefa.

"Seema Kxorong" Ka xe lapa le
 le hlohang "Seema Kgorong" le sena
 moemedi le mohlakomedi, moemedi
 le mohlakomedi e tlo ba yena yo
 wa lapa le le hlatlangwang, xoba le
 hlatlamang le le hlohang moja-lefa.
 ke yena a tlang xo tswala bana mo
 lapeng le a hlokomela mosadi yō'a

nyaletšweng lapa le la xo kloka
 "Seima Kxorongi" Xe ~~ke~~ ka dirisa
 lerno le ditoto tša lapa le ^{ka Phosha} ka
 sekiswa le xo tlošwa Boemeding
 a ka tlošwa ke banna ba Kxorō
 eo. xoba Ramoxolo xoba Rranzwani
 xoba banna ba bona ba ba xodileng.
 Xe a ka senya lefa le. ka boomo
 ngwana wa moja-lefa xe a xodile-
 o a Kxōna xo mo sekisa lefa leo ka
 mo a kweleng ditaba xo mmaxwē,
 xabotse. a ka monxa xo moja-lefa
 e moxolo wa Kxorō eo. yena le bo
 rranzwanaxwē le bo ramoxolo axwē
 ba Kxōna xo mo ahlola. xe a nyatša
 kahlole ya bona ba Kxōna xo mo
 isa mošatē Kxošing ka yena moja-lefa
 e moxolo wa Kxorō eo.
 Moemedi xa a na thswanēlo
 ya xo dirisa lefa la lapa le a le emetšexo
 Kammo a rata xo le ka mo a
 bonaxo.

630

K34/79

17

moja-lefa ("Seema-Khorong") o
thoma xo laola lefa xa e šetše
ele motho yo a tšwang Komeng a
bolotše.

Ngwaka, lapa, Dišexo, Mabêlê, Mašemo,
Dirapa, ke lefa la mošala-laping
monna wa basadi ba banthši a ka
se kxōnê xo a aba ka mo a ratang
xoba xo afa basadi ba bangwê
Seêma Lapa xa le je le leng.

Dimela tšê di lemilweng tšê
 di byalwang ke batho ke:-
Mobêlê Thêrô. Mo xo ôna xo lewa
 dithôrô, tšê tšwang mo seakong
 Dithôrô di šilwa lwaleng la lepsitla
 ka thêilo, xome a fetolwe
 lerole la bupi. Xo šila ke modiro o
 dirwaxo ke batho ba basadi, xe
 mabelê a šitšwe a fetoxile bupi
 xo apewa metsê ka pitšô xe a bela
 xo thšelwa bupi byô ka mo metseng
 a belaxo bupi bo rithšwa ka
 sexwana se se bitšwang lefaxwana
 xo nokêlwa lefêklô mo metseng a belaxo
 a thšetšwe bupi a hlakantšwe nabyo
 xo a fehlewa. Ka moraxo xo a
 khurumelwa pitšô ka morufsi.
 Boxôbê bo a phôaphôatla ka tekanyo
 ya Metsôtswana é 15. Ka moraxo
 xo tšewa tšhuduô le bupi xape
 bo thšelwa mo pitšeng xo huduwa

boxōbē byola bo Phāphāthaxo bo a
 loišwa ka lona lehudwō, xo a
 khunumelwa, xape ka morufei, xore
 bupi byola bya mahudwō bo butiwēt,
 xo bešetšwa mollo xore o tiē o
 seke wa fokola xore boxōbē e tle e
 seke ya ba tōtšēi bo dula xape mo
 mollong lebaka la Metsōtswana e 15
 ka moraxo xo huduiwa la mafēlō
 xo bolaya Mangoti a a bexo a sa
 šetšē xa xo huduiwa la mathōmo
 ka moraxo xo tšewa leho le mexopo
 xo solēlwa boxōbē mo mexopong e
 hlatswitšwexo xabotse e tloditšwexo
 ka motaxa, le mo dixong tšē
 hlatswitšwexo xabotse di xohlēlwexo
 ka Moxohlō le mo sethepeng
 boxōbē xa bo solwa bo kxothēlwa
 xabotse mo mexopong xoba mo sexong
 ka lehwana xoba ka mokxokxothi o
 mobotse wa lehea xore e be byo bo
 botse byo bo kxolokexilexo xabotse

Xape mabêlê^{thoro} a kxonwa xo lewa ka
 xo apeiwa dikxôbê tša Maxollêlô
 ke xore dikxôbê tša mabêlê a a
 foxohlilwe xo mo seakong e sale a
 mapêitse a sesu a ôma a sana le
 mafsi a bo nanana. Tšea re di
 bitša Kxôbe tša Maxollêlô.

Xape mabêlê^{thoro} a kxonwa xo dirwa
 dikxôbê tša Lewa, ke xore kxôbê tša
 mabele thoro, tše sa tswahelwang ka
 selo. Xape mapêlê thoro re ka dirwa
 dikxôbê tša xo tswahelwa ka
Dinawa xoba Ditlodi xoba Ditlo
 xape mabele thoro re kxona xo a setla
Thšima ya apeiwa ya lewa mabakeng a
 menyanya. Lewa la mabêlê le
 natefa xaxolo xa o leja ka môkô
 wa Dikôkô tša Marula. Mabêlê thoro
 re kxona xo dira mmêla wa xo apei
 byalwa le wa xo ômêla Maxeu.

Lehea. xo lona xo jewa dithorô
tša makea tše tšwang mo mokxopeng
dithoro tša lehea di kxona xo silwa
tša dira lupi bya xo fana boxôbi²
byale ka mabêlê-thorô.

Xape lehea re kxona xo leja 2 sale
le le meetseira ja mokxopê wa
lona xa le šetše le fomile xabotse
e sahlwê ele Moxanyaxanyane
Le ka jewa ka xo apeiwa mekxopê ka
pitša xoba ka xo šimexwa xabotse
mollong la bešwa ka mokxopê la
jewa. Xape lehea le le omilexo
le kxokxotšiwexo le kxona xo
dirwa sejo sa dikxobê tša lewa
xoba la tšwakwa ka Dithloodi xoba
Dinawa xoba Ditlo. Xape ke
sejo xa le sitlilwe thšima
Xape le kxona xo dirwa sejo sa
Dikxobê tša Mokhuthša.

Leotsa

Xo lona xo lewa Dithorō ka
 xo šilwa ya ba bupi ~~ka~~ bya fanna
 byale ka mabêlê-thorō ya ba boxobê
 Xape ka leotsa xo dirwa mmêla
 wa šilwa bupi xwa dirwa byalwa

Dithodi. Tšona re ja dithorō
 tše tšwang mo mekxatšeng tšona
 di jewa ka xo dirwa dikxobê xade
 kxonexe xo jewa e sale tše metse
 di dirwa dikxobê mola di omile
 di ometše mo mekxatšeng ya tšona
 kamoraxo di a folwa di a
 fêfêrwa xabotse ka lesêlō tša
 neêlêlwa xona di a apeiwa dikxobê
 di ka tswakwa ka Mabêlê-thorō xoba
 ka Lehea. Xoba tša apeiwa di nnoši
 di sa tswakwa ka selo xa di
 apeilwe di nnoši di bitšwa
Lemopa.

Dinawa

Tšona re kxona xo ja
 mekxatša ya tšona ka xo e apeya e
 sale e memetse ra ja thōrō tšē tša
 tšona mo bo metseng, di sešū tša ōma
 re di bitša Meobu. = Ke xone: Dinawa
 tšē di apeiweng ka mekxatša ya
 tšona xwa lewa Dithōrō e sale -
 tšē meetse di sešū tša ōma.
 Xape re kxona xo ja dikxōbē tša
 dinawa ra tswaka ka lehea xoba
 Mabelē-thōrō. Xoba xwa apeiwa
 dinawa di nnošī tša huduiwa
 byale ka boxōbē. tša bitšwa xone
 Ke boxobe bya Semōtwane.
 Xape re kxona xo di apea di nnošī di
 sa tswakwa ka selo tša seke tša
 Phšēšwa meetse. ya ba kxōbē tša meetse
 tša morō. ra di bitša ra re: Ke
Sexōpopuē. Xape re kxōna xo xaila
 dithoro tša dinawa ka thšilō molwaleng
 re apeyē mitapana o moresenyane wa tšona
 re sebe boxobe bya mabelē-thōrō xobakha lehea

24 630

K34/79

Maina a dinawa šia

Marabê Lebudi Sekôtâ Sekâtwane

630

K34/79

25

sešeba seo re se bitšā re re
ke: "Setopya."

Le motlang wa nawa re kxa
matlakala a mananana a mapoa
ka ana re dira sejo sa morōxō wa
xo šeba boxōhē. Morōxō wa monawa
o kxonwa xo dirwa Mokhuthša. Xome
wa lewa lebaka la ngwara kamoka
ele sešeba, o jewa ka xo felle o
khutšwa ka pitsāna xore e le sešeba.

Ditloō-Marapō Tsōna re ja ditšōrō
tšā tšōna ka xo dirwa Dikxōhē le
Setopya sa xo šeba boxōhē bya
Mabēlē-thōrō xoba bya lehea. E ka
xo ~~dir~~ apeiwa Semotwane xape
ditloō re kxōna xo ja Phōtla. Ke
xore tšē di lewang e sale tšē meetse
di sešū tšā ōma di apeiwa e sale
tšē meetse xome di lewe re di bitšā
Phōtla. Ditloō di enywetša ka mobung

630

K34/79

26

byale ka Matsapané letšoba la
 tšona lona le bonala ka ntle mo
 mohlareng wa tloo xome dikenywa
 tšona di bipolewa ka mabung.
 di a anexwa mo letsatsing xone di
 ome ka moraxo di a folwa di a
 fefewa di bolokwe mo pitseng.
 tše xolo xoba mo sešexwaneng
 Eitswakelwa byale ka mabele
 tharō xo thšabišwa Thšupa xoba
 khukhwane xo byalo le xo Ginawá
 le xo Ditšalo di, Maina a mehuta ya ditloo
 šia: Mathébé, Sehlakane,

Thatsé ya Txapu.

Xo yona re ja-maxapu. ka mo
 lexapungre hwetša ditšatsé, ka tšona
 re xona xo di xadika ka ^{šeba} molong tša
 šilwa lwaleng ka thšilō ya ba Bokima
 tya xo lewa xoba ra di xadika ra
 di noka ka letswai ra šeba boxhē
 ka tšona le mo molebong wa thatsé.

630

K34/79

27

re kxona xo kxa morôxô wa xo šêla
 boxobê. matlakala a mananana a
 mafsa a thâtsel ya kxapu re a ja
 morôxô o bitšwang xone ke
Mothšâthšâ ôna o no lewa lelakeng
 la lehlakula fêla. "Na xe aphiwa"
 Xo na le marapu a mang a nang
 le maina byale ka: Sexakê
Maraketsane Xwašane Mamohlakê
Tengkhubedu Makxanthane
 Dithotie tšô Lexapu xa di dirwa
 bokoma. Sapele di xadikwa mo
 mollong ka lebea moraxo xa di
 xadihilwe di setlwa mo lwalleng
 ka thšilo di dirwa levole la bufa
 ke byona Bokoma. ~~...~~
~~...~~

630

K34/79

28

Thotšē ya Phodi

Xo yona xo

lewa dienywa tšā yona eleng marōtsē
 a mafodi. Xape thotšē ya Phodi
 e kxewa morōxō mo melebong ya
 yona xo kxewa matlakalana a e
 sa lexo a mafosa ka ōna xo dirwa
 morōxō wa mphodi. Ana o ka
 apeiwa ka xo hlakanywa le Katsana
 ya Lerotsē la Morō xoba Leraka
 Morōxō wa mphodi ke morōxō
 o mobotse o bose o ka lewa
 lebaka la ngwaxa kamoka o dirwa
 sešeba xe o ka dirwa mokhuša
 xoba maxwaha. wa fela o apeiwa
 ka xo kolwa.

Thaka Xo yona xo lewa marōtsē
 a yona thaka, a a bitšwang xore
 ke maraka. a lewa ka xo hlabelewa
 mo pitseng a apeiwa mollong a butšwa
 a lewa matlakala a mo melebong wa Thaka
 xa a dirwe morōxō.

29 630

K34/79

29 Xona le mehuta e mebedi
ya dithotse tšā thaka e ngwe
e bitšwa Molēwa. Ke xone ke
e dikenywa tšā yona di lewang
eleng Maraka maina a mohuta
wu maraka a lewang šia:
1. Peloya-Kxomo 2. Leobu 3. Mopola
Kxwadi pane.

Tšē dingwe ke Thaka-Kxapa
le Thaka-Kxopu. Ke xone ke
Thaku tšē di enyang Maxapa a
maxolo a xu ka tšēla metse
le xo sētwa dixō tšā xo xa
metse le xo jēla. Tšē ding di
enywa Mekxopu ya xo rwa
byalwa tšēo kamoka xa di lewe
maraka, Thaka-Kxapa, Thaka-Kxopu
xa di lewe maraka le matlakala
a tšona xa a dirwe Morōxi.

Thōtsē ya morē

Xo yona re ja
 marōtse ka xo a apsa ka pitsa a
 butšwa ra ja Lexodu la ona.
 Xape ka Lexodu la ona xo ka foxiwa
 ka bupi xwa dirwa boxōbē bya xo
 ja bya bitšwa xone: Boxobe bya
 Lexodu. Xape ka Lexodu xo
 kxonwa xo apewa boxōbē bya bo
 bitšwang xone ke: Semperiane
 ke xone boxōbe bya Lexodu bya bo
 faxilwexo ka Bupi bya Bokōma
 bya Dithotšē, xoba ~~ka~~ ka Thotšē
 tša Maxapu xoba tša Lerōtšē-Morē
 maina a marotšē ka apohuta ona šia
Lehlwa Mabothukwane Mothepa
Makxadile Mataseng Seka-thak

Dintso

Mo xo nthso re ja
 lehlaka, xa e apeiwe mollong;
 yona e lewa e sale e tala, re
 thosa mexwang ya yona, le matlakala
 ra lahla ra ebola dimeko, mo
 dinokong tsa nthso, ra sokla lehlak
 le, ka xo sokla senoko ^{ka senoko,} ra metsoa
 mohlodi o wa yona ra thswa se-
 soklo ra lahla. Nthso ke ~~sejo~~ sejo
 se se lewaxo lebakeng la lehlabula
 feela, mo marexeng le ~~sejo~~ selemo
 xa e lewe ka xa e be e se xona.
 nthso re ebola dimeko ra
 anêxa ~~sejo~~ dinoko tse mo letsatsing
 xone di ôme meetse a mo xo yona
 ebe lekwapi šeng e tle e be sejo
 sa marexa lebakeng la xe tse tala
 di sa hlwe di le xona; mo
 Makwaping a nthso le xona re ja
 mohlodi fela di soklo re a di thswa
 ra lahla. Makwapi a nthso le ona xa a apeiwe

Xona lemehuta e mentšhi ya
 dinthso ka maina a tšona, epya
 di lewa ka lebaka le tee fela la
 Lehlabula. Maina a tšona šia:-
 1. Moithlophi " Boxane, ¹⁸ Kxafe-nthso
 4. Tswejane 9 Mongatane 6 Mathulathule
 7. Masela-phsiri 8 Mamalême 9 Motalê
 10. Kxothwane " Xwang-letee 12 Thitikhubedu
 13. Marexa Senoko sa mafelela a nthso se bitšwa
Senano. Senonang xo ba Moōtlōlō (sea kō)

Dikenywa tša Lešoka ^{K34/79}

Dikenywa tša lešoka tše di lewaxo
ka ngwaxa o mong le o mong. ke:

Mabilō Mapara Mabupudu

Mahlatswa Mafaya Maxō Manakane

Dithetlwa Dikxwane Dikxomphathā

Dithlakauma Dikxodiri Dithōbē

Dikōnaōna Dithšidi Dikxātō Dineē

Dithlopi Dixokxoma Marula

Dithapori Difoēyē

Xe tlala e wetše batho dikenywa
tše di lewélwaxo tlala ke: Mafaya
le Difoēyē le Dithetlwa le Dithlakauma
le Dineē. Mo dikenywang tše, tše
di naxo le mohola xaxolo ke tše tša
mohuta o wa xo lewélwa tlala; tše
ding tše, e noba tša xo lewélwa
moakōlō fela.

Dithšidi. Ke dikenywa tše di
lewélwaxo monate ka xore: Di no
monokwa fela batho xa ba diklahune
xa ba metše dithapō tša tšona; ba fo
za masidila a mo thapong. Thapozona ea lešoka

Ka mo xare xa thapo ya thšidi xo
na le Mōkō ōna xa o lewe ke
batho Eupya o na le mohola o
motona mo bathong, ka xone: Ka
ona mōko wa Dithšidi batho ba
Kxona xo dira Makhura a xo šoxa
Mekhopa ya dikxomo, xo dira Mexašme
le ya dipudi xo dira Dithethō le Dithari
le xa xo šuxiwa Marala a xo bōfa
dipholo. Dithapo tša dithšidi di na
le makhura a xo kxona xo lētšatšā
Mekhōpa. Le Basadi ba bahloloxadi
xe ba hwetšwe ke monna ba tšea
dithapo tša dithšidi ba phapašā
mōkō ō wa tšona ba di thšela
Lekopelong ba xadika mollong
ya ba tšē ntho tšē nkexo ke pilo
xomme ba di šila lwaleng ka
thšilo. Xomme ka makhura a a
mōkō wa thšidi ba tlotšā

SegaNo
xō

Mahlōa bōna le klōxō le Diatla le
Thetho ba šala ba re: Esii! Seo ba
se dira ebaka la newaxa xela sa hloloxadi

Le Kxosi ke bakala mohola o
 moxolo wa moko wa dithšidi
 o nthša mo motseng wa xaxwe
 basitšana bohle mo motseng ba
 Mathumathša le Mašoboro, ba ba
 lebanexo ke xo ka bolla bona ba
 laelwa xo ya Dithšiding tša Mošate
 Xone mo mosate dithšidi di tle di
 seke tša hlokwana mo mosate,
 Xone le batho ba ba hwetšexo xone
 ba rata xo fifatša bahloloxadi ba
 bona — xe ba hloka dithšidi
 ba ya kua Mosate xo ya Kxopela
 dithšidi tša xo fifatša Mohloloxadi
 Kxosi o ba fa feela xo se nexō
 thēkō. Xo na le mehuta e mebedi
 feela ya mehlare ya Mošidi
 o mong o bitšwa Mošidi-Kxomo
 xobo Mošidi wa Hwēlē, o mong o
 bitšwa Serotoloxane.

Mohlopi

630 K34/79

36

Mohlare o'ona le
mohala o moxolo bathong. mo
xo ona xo lewa dikenywa tsa ona
eleng dithlapi, tsona ke dikenywana
tse di lewaxo ka ngwana o mong le
o mong xome di fwelelwa monate
fela. dikenywana tse tsa mohlopi
xa di hlahunwe xa di metšwe
dithapo, di monokwa fela di na le
mohle-di o bose, xa di monokwa xo
metšwa fella mašidila, a mo
dithapong, xomme dithapo di a
thswiwa tsa lahwa. xa motho a
ka metsa Dithapo tsa dithlapi
di na le Kotsé xobane di a
Farela.

Xape Mohlare o' o hola batho
ka medu ya ona mabakeng a
tlala. Batho mabakeng a tlala ba
epa medu ya Mohlopi ba o setla
ka thšilo letlapeng (letšikeneng) mola o

K34/79

sitlilwe ba o anêxa wa omiswa
ke letsatsi. Xe o omile ba o
Sila ka thšilo twaleng ya ba lerolê
le, byale ka bupi bya mabêlê.

Moraxô ba thšela metsê pitseng a
bewa mollong a bela xe a belaxe
xole butswana bya mabele ba bo
thšela metseng ka maxofsi a
motho xa ~~2~~. Moraxo ba thšela
byona bupi bya mohlôpi xo fana
ka byona bya thšaphšatha ya
ba motapa bya leswa mollong xore
bo butšwe xome xa bo budule bo
a solwa ele motapa, bo solêlwa
mo Mexopong le Dixong tša xo jela
le mo mafisong. Xome botho bohle
ba lapa ba tla ka Mahwana le ka
Metsôbôhō ba teta majelo baja
Boxöbe bya mohlôpi byo thšetšwe
butswana bya mabêlê bo bitšwa
xore: "Mohlôpi o fahlilweng".

630

K34/79

38

Boxobe bya mohlopi byo bo sa
thšêlwang butšwana bya Mabêlê
bo faxilweng feela ka bupi bya
lebole la modu wa mohlopi bo
sa tswakwang ka selo. bo bitšwa
xone kei Letšila.

Boxobê bya mohlopi xa bo apeiwe
ka meetse feela a xo noxiwa mo
nokeng toba sedibeng, pele xo setlwa
diphata tšê tšwileng mo modung wa
mohlopi di nōkêlwa pitšeng xo
~~thšêlwa~~ thšêlwa ^{meetse} ~~meetse~~ a hlwa letsatsi.
kamoka xoba matsatsi a 2. Xe meetse
ele a bodila ~~ka~~ a thšêlwa pitšeng
ya xo apeya ka ôna xo apeya
Boxobe bya mohlopi ka ôna.
Meetse a' a bitšwa xone kei

2 Diklarapa.

Diklarapa xo bitšwa tšona diphata
tšê di tšwileng mo modung wa
mohlopi xe o setlilwe.

630

K34/79

39

Moxaba

Moxaba ke mohlare o mong o naxe le mohola mo bathong, o hola batho ka diphata tša ona. Ka diphata tša moxaba batho ba dira mahlômô a xo axa nywakô. Xape ka dikwata tša ona tšê koto-koto batho ba kxona xo di fatola ka boxare xo betla madmati a xo tswalêla nywakô. Xape mabakeng a ditlala xo epiwa Maxaba a ona ka mofase xa ona a jewa, motho o kxona xo a hora a tlatsô mpa, xa a epiwe mollom.

Emeng Mexaba e na le Maxaba a Mekutu ke xone: Maxaba a senang le mohlodi a matâli, e meng ke Mexaba e nang le Maxaba a ~~xxx~~ DiKxatswai: ke xone: Maxaba a nang le mohlodi a bose a mafsa. Xape Moxaba o na le medu e nang le mohola ka xone medu ya ona e a epiwa ya khungwa dinti tša sohlwa

630

K34/79

40

Xa di sokhile di budusitšwe
Xabotse ka mēno, di a ôhlwa
tša dira Mabole a Methepa le
Mathumathša.

Xape mo Makabeng a ôna xo ba
le mahloedi a mafea ka ngwaxa o
mong le o mong a batho re a khang
ra dira Dinti tša xo balēla ngwako
le xo rulela, Dinti tše di bitšwa
Xore ke: Dikxabane.

Xomine Makabe a ôna a mang
basadi ba akra Mahlaku a xo
axa Dipha.

Merōxō ya lešoka.

K34/79

Lehlanye. Ke morōxō wa Selemo
o medišwe ke meetse a pula o medišwa
le xo kloxika xo kwa seruthwana xe
se thōma.

Lekhaxa ke morōxō^o mela^{mo} mo Khwiting
ya noka ōna o lewa ka xo apeiwa ka
pitsā o lxōna xeba^{xona} ka mabaka kamoka
a ngwaxa.

Seruwe ke morōxō o mela^{mo} mo
maropeng le mo mobung wa lekuba
le mo mobung wa di'okwa. Xa
morōxō o wa seruwe o apeiwa o
nākelwa mo pitšeng wa thšelwa
meetse pitsā ya bewa mollong
meetse a fupula xe meetse a mathōng
a fuputše ōna a thšollwa. Xwa thšelwa
a man? a mafa ka ōna, o a butšwa
e ba sešeba. sa xo šeba boxobe

sejo

630

K34/79

42

Leroto ona ke morôxô o nkexo o
 phala merôxô e ohle ka xo loka le
 ka ~~boise~~ boise, ôna o mela mo
 noxeng tša morope le mo makubeng
 le mehlabeng le mo malemeng.
 morôxô o o tumišêxa xo fitiša
 e mengwe xape o ratexa xaxolo
 Basadi ba kxôna xo o latêlêla kxolê
 mo o medileng, ba hlwe ba otxa
 bā tlatsā diroto. xe ba fihla xae
 o apeiwa ka pitsā tšê dikxolo
 xa o budule ba a o anêna
 wa dirwa mokhuthōa ya ba šêšêba
 sa ngwaxa kamoka. ôna ke morôxô
 wa xo medirwa ke pula, o ba xona
 lebakeng la lehlabula. xa ele
 mokhuthōa o apeiwa ka xo Holwa
 ôna le dipen tšê motho a ka di byalang.
 xe motho a rata a ka o byala.
 merôxô kamoka xa e na sebexô
 mo kxosing.

630

K34/79 43*

Theepe. Ōna ke morōxō o o lewang
 ka xo apeiwa. o mela mo maropeng
 ke morōxō o melaxo lehlabula ka
 xo medišwa ke meetse a pula. Ōna
 morōxō o wa Theepe o na le
 ngwanabō Ōna o swanaxo naō
 e fapana fela ka matlakala.
 matlakala a Theepe ke dimphaphathi
 Ngwanabō Ōna o swanaxo le Theepe
 Ōna o ~~stima~~. Ser-ēpēlēlē le
 ona ke morōxō o melaxo lebakeng
 la lehlabula. o apeiwa ka pitšā
 mollong xa o kxonere xo jewa e
 sale o motalā.

Xape ona morōxō o wa Theepe le
 wa Ser-ēpēlēlē o kxonwa xo lewa
 leba ka la ngwanakamoka ka xo
 dirwa mokhuthōā wa nokiwa ka
 letšwai wa holwai ka mafsi ke
 mokxwa o mobotse o mo bose wa
 xo mafešā morōxō wa Theepe le
 wa Ser-ēpēlēlē. End. 5.630.